

Güneşin Kapısı

İlyas Huri

Türkçesi: Feyza Akgün

HECE

roman

İlyas Huri: Lübnan'lı yazar İlyas Huri 1948 yılında Beyrut'ta dünyaya gelmiştir. Lübnan Üniversitesi'nde Sosyoloji ve Tarih okuyan Huri, roman, tiyatro ve eleştiri alanlarında eserler vermiştir. İçinde bulunduğu dönemin siyasi şartlarına kayıtsız kalamayan İlyas Huri 1967 senesinde Ürdün'deki Filistin mülteci kampını ziyaret etmiş ve el-Fetih'e (1959 senesinde Yaser Arafat önderliğinde kurulmuş olan Filistin Kurtuluş Hareketi) katılmıştır. 1972'de üç aylık bir dergi olan *Mawakif* dergisinin yayın kurulunda görev almıştır. 1975 ile 1979 yılları arasında *Filistin Meseleleri* dergisinin sorumlu yazı işleri müdürü olmuştur. 1983 ile 1990 arasında es-Safir'in kültür eki yayın editörlüğünü üstlenmiştir. 1975 yılında ilk kitabı olan *Cemiyet İlişkileri Üzerine* eseri, 1977 senesinde *Küçük Dağ*, 1981'de *Şehrin Kapıları*, 1998'de *Güneşin Kapısı* adlı eserleri basılmıştır. Bunlar da dâhil olmak üzere yazarın on iki romanı vardır. Beyrut'taki An-Nahar gazetesinin edebiyat eki baş editörlüğünü yürütmüştür. Yazar hâlen New York Üniversitesi'nde Orta Doğu ve İslam Araştırmaları profesörüdür.

Feyza Akgün: Feyza Akgün 1988 yılında Zonguldak'ta doğdu. Lisans eğitimini Ankara Üniversitesi, Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi, İngiliz Dili ve Edebiyatı Bölümü'nde tamamladı, yüksek lisans derecesini Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nden aldı. İngilizce okutmanlığı ve öğretmenliği yapmış olan Feyza Akgün hâlen Yıldırım Beyazıt Üniversitesi'nde çevirmen olarak görev yapmaktadır. İlk kitap çevirisi İrving Stone'un kaleminden çıkan *İztırab ve Coşku* adlı eserdir.

GÜNEŞİN KAPISI
Bab uş-Şems

İLYAS HURİ

İngilizceden Çeviren
Feyza Akgün

HECE YAYINLARI

Hece Yayınları: 412
Roman

Orijinal Adı: *Bab al-Shams* ("Gate of the Sun")

First published with the title Bab al-Shams by Dâr-al-adâb, Beirut, 1998.

Copyright © 1998 by Elias Khoury. All rights reserved.

Bu kitabın telif hakkı Kalem Ajans aracılığıyla alınmıştır.

Birinci Basım: Aralık 2016
©Hece Yayınları

Kapak Tasarımı: SARAKUSTA
www.sarakusta.com.tr

Teknik Hazırlık: Bülent Güler

Baskı: Dumat Ofset
T: (0312) 278 82 00

ISBN: 978-605-9556-11-8

HECE Basın Yayın Reklamcılık San. Tic. Ltd. Şti.
Konur Sokak Nu: 39/1-2 Kızılay-Çankaya/Ankara
Yazışma: P.K. 79 Yenışehir/Ankara
T: (0 312) 419 69 13 F: (0 312) 419 69 14
e-posta: hece@hece.com.tr
www.hece.com.tr

Allah ondan razı olsun dedi:

Bir gün Şeyh el-Cüneyd bir yolculuğa çıktı ve seyahat ederken susuzluktan kavrulmaya başladı. Su çekilmeyecek derinlikte bir kuyu buldu, bu nedenle kuşağını çözdü ve suya değene kadar sarkıttı ve bir sarkıtıp bir çekerek suyu ağzına damlatmaya koyuldu. Bir köylü belirdi ve ona: “Neden öyle yapıyorsun? Suyu yükselmesini söyle ve ellerinle iç!” dedi ve kuyunun kenarına yanaştı ve suya, “Allah’ın izniyle yüksel,” dedi ve su yükseldi ve şeyh ile köylü bundan içti. Sonrasında şeyh, köylüye döndü ve sordu, “Sen kimsin?” “Allah’ın yaratıklarından biri,” dedi adam.

“Senin şeyhin kim?” diye sordu el-Cüneyd.

“Benim şeyhim el-Cüneyd’tir, henüz onu görmemiş olsam da.” “O hâlde bu gücü nasıl edindin?” diye sordu şeyh. “Şeyhime olan inancımla,” dedi adam.

Birinci Bölüm

CELİLE HASTANESİ

Umm Hassan öldü.

İnsanları kampın dar sokaklarında koşuştururken gördüm ve ağlama sesi duydum. Evlerden insanlar dökülüyor, ağlıyor, koşuyordu.

Nebila, Mahmud el-Kasemi'nin karısı ölmüştü. Ona anne (Halik) derdik çünkü Şatilla kampındaki herkes annesinin karnından onun ellerine düşmüştü.

Ben de onun ellerine düştüm, öldüğü gün ben de koştum. Umm Hassan el- Kweykat'tan, Celile'deki köyünden Şatilla'daki tek ebe olmak için gelmişti. Gençliği solmuş ve çocuksuz olarak. Onu sadece yaşlılığında tanıdım, kamburu çıkmış, yüzü kırışıklıklarla dolu, büyük gözleri beyaz saçını örten beyaz kare örtünün içinde parıl parıldı.

Komşumuz Sana, künefe satıcısı Kerim el Caşî'nin karısı, bir gece ona uğramış ve ölümünün yakın olduğunu söylemişti.

“Sesini duydum kızım. Ölüm yumuşak sesi ile fısıldıyor.”

Yarı bedevi aksanı ile ölümün ulağından bahsetmişti Sana'ya.

“Ulak sabah geldi ve hazır olmamı söyledi.”

Nasıl bir cenaze töreni istediğini anlattı.

“Ellerimi tuttu,” dedi Sana, “evine götürdü, ahşap sandığına açtı ve beyaz kefenini gösterdi. Uyumadan önce yıkana-caktı. Temiz öleceğim ve beni tek sen yıka istiyorum.”

Umm Hassan öldü.

Herkes bu Pazartesi sabahının, 20 Kasım 1995 gününün Fatima'nın kızı Nebila'nın ölümle buluştuğu gün olduğunu biliyordu.

İnsanlar uyanıktı ve bekliyorlardı. Ancak kimse ölüp ölmediğini kontrol etmek için evine gidecek kadar cesur değildi. Umm Hassan herkese söylemiş, herkes de ona inanmıştı.

Sadece ben şaşırmıştım.

Ben gece saat on bire kadar seninle kaldım, sonra yoruldum, odama gidip uyudum. Akşam vaktiydi, kamp uyuyordu ve kimse bana söylemedi.

Ama diğer herkes biliyordu.

Kimse Umm Hassan'ı sorgulamazdı, çünkü o hep doğru söylerdi. 5 Haziran 1967 sabahında ağlayan tek kişi o değil miydi? İnsanlar sokaklarda dans ediyor, Filistin'deki evlerine dönmeyi umut ediyor, o ise ağlıyordu. Karalar bağladığını söyledi. Herkes gülüp Umm Hassan'ın çıldırdığını söyledi. Uzun 6 günlük savaş süresince evinin pencerelerini hiç açmadı. Yedinci gün diğerlerinin gözyaşlarını silmek için çıktı. Hepimiz ölene kadar Filistin'in geri gelmeyeceğini söyledi.

Uzun hayatı süresince, dört çocuğunu birbiri ardına toprağa verdi Umm Hassan. Enli bir tahtanın üzerinde, kıyafet-

leri kana bulanmış hâlde getirilirlerdi ona. Elinde sadece oğlu Naci kalmıştı. O da Amerika'da yaşamaktaydı. Naci onun öz oğlu olmasa da öz gibi davranırdı. Tarşiha yolu üzerindeki bir zeytin ağacının dibinde bulmuştu Naci'yi, kurumuş göğsünden besledi, ailesi Lübnan'daki Qana köyüne vardığında çocuğu da annesine teslim etti.

Umm Hassan bugün öldü.

Kimse evine gitmeye cesaret edemedi. Yirmi kadar kadın toplanıp beklemeye koyuldu, sonra Sana geldi, kapısını çaldı ama açan olmadı. Kapıyı zorladı, açıldı, içeri girip yatak odasına koştu. Umm Hassan başında beyaz örtüsüyle uyumaktaydı.

Sana yaklaşip omuzlarından kaldırdı, ölümün serin nefesi künefe satıcısının karısının ellerine aktı. Kadın bağıyordu. Kadınlar içeri girdi, gözyaşları akmaya başladı ve herkes eve akın etti.

Ben de diğerleri ile koşmayı, eve girmeyi ve ebedi uykusunu uyuyan Umm Hassan'ı görüp küçük evine sinen zeytin kokusunu içime çekmek istedim.

Ama ağlamadım.

Üç ay süresince, tepkide bulunamadım. Sadece yatağının üstünde yüzen bu adam hayatın nabzını hissetmemi sağlıyor. Üç aydır, doktor olarak çalışmakta olduğum ya da doktor rolüne büründüğüm Celile Hastane'sindeki yatağında yatmakta.

Onun yatağına oturuyorum ve bakıyorum. Ölü mü canlı mı? Bilmiyorum - ona yardım mı ediyorum yoksa acı mı çektiriyorum? Ona hikâyeler mi anlatmalıyım yoksa susup onu mu dinlemeliyim?

Üç aydır bu odadayım.

Bugün Umm Hassan öldü, ona bunu söylemek istiyorum ama duymuyor. Benimle cenazeye gelmesini istiyorum ama o pes etmeyecek.

Komadaymış, öyle söylüyorlar.

Beynindeki kalıcı hasara yol açan bir patlama. Bir adam önümde uzanmış yatıyor ve benim ne yapacağıma dair hiçbir fikrim yok. Hâlâ yaşarken çürümesine izin vermeyeceğim, çünkü eminim ki uyuyor, ölmüş değil.

Ne fark eder ki? Ne fark edecek ki?

Umm Hassan'ın uyuyan insanların ölümlere benzediğine dair anlattıkları –yani uyuyanın ruhunun bedenini terk ettiği ve ancak uyandığında dönmesi buna karşın ölü bir kişinin ruhunun çıkıp bir daha dönmemesi gibi– doğru muydu?

Süleyman el-Esedi'nin oğlu İbrahim'in oğlu, Yunus'un ruhu nerede? Uzak yerlere gidip onu bıraktı mı? Yoksa hastanenin üzerinde süzülüp, derin karanlıklara gömüldüğü ve sessizlikten korktuğu için gitmememi mi rica ediyor?

Yemin ederim hiçbir fikrim yok.

İlk ziyaretinde, Yunus'un eziyet çektiğini söylemişti Umm Hassan. Bizden farklı bir yerdedi.

“Ne yapayım o zaman?” diye sormuştum.

“Sana ne söylüyorsa onu yap”

“Ama bir şey söylemiyor,”

“Ah evet, söylüyor.-” Onun sesini duymak sana kalmış,” demişti.

İşte duymuyorum, yemin ederim duymuyorum. Bu sandalyeye saplanıp kaldım.

Konuşup duruyorum.

Yalvarırım söyle bana, ne yapmalıyım?

Yanında oturuyorum ve senin odanın penceresinden gelen ağlama sesini dinliyorum.

Sen duymuyor musun?

Diğer herkes ağlıyor, sen neden ağlamıyorsun?

Ağlayacak yer aramak artık bizim alışkanlığımız olmuş çünkü gözyaşları gözümüzün hemen arkasında bastırılmış bir şekilde bekliyor. Umm Hassan gözyaşlarının önünü açtı. Sen neden kalkıp ağlamıyorsun?

HEY SEN!

Seninle ya da senin hakkında nasıl konuşmam gerekir?

Zaten bildiğin hikâyeleri mi anlatmalıyım yoksa sessiz kalıp nereye gideceksen oraya gitmene izin mi vermeliyim? Sana yaklaşıyorum, ayak uçlarımda yürüyorum ki uyanmayasın ve sonra kendime gülüyorum çünkü tek istediğim seni uyandırabilmek.

Tek bir şeye ihtiyacım var, tek bir şey Allah'ım: Kendi gözlerinde boğulan bu adamın uyanması, gözlerini açması ve bir şeyler söylemesi.

Ama yalan söylüyorum.

Beni bir yalancıya çevirdiğini biliyor musun?

Bir şey istiyorum diyorum ama binlerce şey istiyorum. Yalan söylüyorum. Allah sana, bana ve senin zavallı anneçigine merhamet etsin. Evet, anneni unuttuk. Bana bütün hikâyelerini anlattın ama annenin nasıl öldüğünü anlatmadın. Âmâ babanın ölümünden, Celile'den nasıl kaçıp cenazesine katıldığından bahsettin. Deyr el-Esed köyünün üstündeki tepede durmuş, seyrediyordun ama onlar seni görmüyordu, ağlıyordun ama gözyaşı dökmüyordun.

O anda sana inandım. Önsezilerinin seni evine, o ölmeden saatler önce yönlendirdiğine inandım.

Ama şimdi inanmıyorum.

O zamanlar hikâyeyi beni büyülemişti.

Artık büyü bozuldu ve artık sana inanmıyorum.

Ama annen?

Neden onun ölümüyle ilgili bir şey anlatmadın?

Annen öldü mü?

Bakire Meryem ikonuyla ilgili hikâyeyi hatırlıyor musun?

Lübnan'daki iç savaşı yaşıyorduk, sen de savaşın böyle olmaması gerektiğini söylüyordun. Hatta bana, Pekin'den doktor olarak döndüğüm zaman savaşa katılmamamı öğütledin ve seninle Filistin'e gelip gelmeyeceğimi sordun.

“Ama Yunus sen çarpışmaya gitmiyorsun. Sen eşin yüzünden gidiyorsun.

Bana savaşın anlamı üzerine uzun bir nutuk çektin. Annen Hristiyan mı? Ayn ez- Zeytun köyünün şeyhi nasıl olup da Hristiyan bir kadınla evleniyor diye sorduğumda evindeki Meryem Ana resmi üzerine bir şeyler anlattın sonra. Hristiyan olmadığını ama Bakire Meryem'i çok sevdiğini, resmini yastığının altında tuttuğunu açıkladın. Senin de Bakire'yi sevmeni sağladı, çünkü bütün dünya kadınlarının hanımıydı ve başını kefenine sarılı bir şekilde doğan oğluna doğru eğmiş hâlde güzel bir kadındı.

“Şeyh ne düşünüyor?” diye sordum sana.

İşe o zaman bana şeyh olan babanın âmâ olduğunu ve o resmi hiç görmemiş olduğunu anlattın.

Nebila annenin ölümünden ne zaman bahsetti?

Niçin bana söylemiyorsun? Eşinin annenin resmi ile görülmesi gerektiğini söylemesi ve bu durumun köyde sorun çıkarması mı sebep?

Neden böyle uyuyor ve cevap vermiyorsun?

Aynen uyuyor gibisin. Uyku içinde uyuyor, batıyorsun. Doktor beyninde kan pıhtısı olduğunu söyledi, klinik açıdan ölüymüşsün, umut ta yokmuş. Ona inanmadım. İnanmayı reddettim.

Karşımda seni görüyorum ve hiçbir şey yapamıyorum.

Seninle sohbet ediyor, sonra sana öyküler anlatıyorum. Sana her şeyi anlatıyorum. Sen ne söylüyorsun - çay demleye-

ceğim, evinin önündeki alçak sedirlere oturacağız ve öyküler anlatacağız! Sigara içmediğim için bana gülerdin. Sigaranı sonuna kadar içer izmaritini çiğner, dumanını da içine çekerdin.

İşte buradayım. Odanın kapısını kapatıyorum. Yanına oturuyorum. Bir sigara yakıyor ve dumanını ciğerlerime çekiyorum, sana öyküler anlatacağım. Ve sen cevap vermeyeceksin.

Niçin benimle konuşmuyorsun? Çay soğudu, ben de yoruldum. Sense soluk alış verişine gömülmüşsün ve umursamıyorsun.

Lütfen onlara inanma.

Bana gelip herkesin senden bıktığını söylediğin günü hatırlıyor musun? Yuvarlak solgun yüzündeki mutsuzluğu dağıtamamıştım. Ne söylemeliydim? Yaşayacağını, yaşadığını ya da daha hiçbir şey yaşamadığını mı? Daha çok üzülürdün. Sana yalan söyleyemedim. Bu yüzden ben de üzuldüm. Üzüntüm ruhumun derinliklerinde, düzeltemeyeceğim bir gedik.

Neden bana yalan söyledin?

Ağıt yakanlar ayrıldıktan sonra, Nahila'nın ölümünün önemli olmadığını bana niçin söylemedin? Çünkü bir kadının ancak erkeği onu sevmeyi bıraktığı zaman öleceğini ve sen onu hâlâ sevdiğin için Nahila'nın ölmediğini?

Koyu gri rengini açığa çıkaracak şekilde gözerini açıp "O burada" diye işaret etmiştin. Gözlerinin rengini hiçbir zaman tanımlayamadım - sana sorduğum zaman Nahila'nın da ne renk olduklarını bilemediğini, Bab uş- Şems'te de sana sürekli eşyaların rengini sorduğunu söylemiştin.

Bana yalan söyledin.

Beni Nahila'nın ölmediğine ikna ettin, cümlesini tamamlamadığına. O zamanlar ne dediğini kavrayamamış eski bir aşığın aşkına şifa bulmak için kullandığı güzel kelime-

ler olduğunu düşünmüştüm. Ancak ‘ölüm’ cümlenin diğer yarısındaydı, çünkü kadını onu sevmeyi bıraktığı zaman bir adam ölürdü, sen de ölüyorsun çünkü öldüğü zaman Nahila seni sevmeyi bıraktı.

İşte burada uyuyorsun.

Sevgili Tanrım, bu ne uykusudur? Senin yanındayken neden ölüm benzeri bir uyku bastırıyor? Sandalyeme yaslanıp uyuyorum.

El-Kweykat’tan gelen kadın deli olduğumu söylerdi: “Gab-siyye insanları delirmiş, aydan korkuyorlar.” Ama biz korkmazdık-yine de bütün gece uyanık kalırdık. Annem uyumama izin vermezdi. Başına siyah bir örtü bağlar ve ölmüş babamın yüzünü görebileyim diye ayın yüzüne bakmamı söylerdi.

“Onu görüyor musun?” diye sorardı.

Gördüğümü söyledim ama yemin ederim ki görmedim. Şimdiyse inanır mısın, ayın yüzeyine baktığım zaman babamın yüzünü görüyorum, kana bulanmış. Annem öldürüldüğünü söylerdi, kapının önüne koyup gitmişler. Annem bir adam değil de çuval gibi yığıldığını söyledi. Üzerine eğildiğinde onu görememiş. Babamı almışlar ve gizlice Şehitler Mezarlığına gömmüşler. “Babana bak, ona ne istersen söyle.”

Görmeden bakardım ama söyleyemezdim. Şimdi gördüğüme göre ne söylemem gerekir?

Kalk ve ayın yüzüne bak! Eşini görüyor musun? Babamı görüyor musun? Elbette annemi görmeyeceksin, görseydin de bilemezdin. Ben bile unuttum onu, sesini, gözyaşlarını. Tek hatırladığım evimizin önündeki taş fırında pişirdiği hamurun tadı. Kırmızıbiber, zeytinyağı, kimyon ve soğan koyup pişirirdi hamuru. Sonra çayın yanında yerd. Ben de onunla yerdim, aya bakardık. O yakıcı tat hâlâ dilimde ve aya baktığım zaman gözlerimde; çayımı içiyorum, aya bakıyorum ve görüyorum.

Annem babamın köyünde iken uyumadıklarını söylerdi. Ay yuvarlaklaşıp gökyüzündeki kemanını alıp ağılıyormuşçasına geceye şarkı söylemiş. Ben de uyuklamayla acı biberin tadı ve rüya gibi görünen şeylerle sızlıyorum.

Ay dolunay, benim çarşaflar arasındaki yüzücüm.

Kalk ve seyret ve benimle birlikte çay iç. Yoksa siz, Ayn ez-Zeytun'daki insanlar dolunay varken kalkmaz mıydı?

Ama sen Ayn ez-Zeytun'dan değildin. Yani Ayn ez-Zeytun'luydun ama kör baban köyleri 1948 yılında katledildikten sonra Deyr el-Asad'a taşınmıştı.

Ayn ez-Zeytun'da doğdun. Sana Yunus derlerdi. Aynı Jonah gibi ölümü yendiğin için babanın sana Jonah- Yunus adını verdiğini söylemiştin.

Bana annenden hiç bahsetmedin, bana onu anlatan Amna'ydı. Baba tarafından kuzenin olduğunu iddia ederdi ve evi düzenlemek için yardıma gelmişti. Güzeldi de. O gün neden bana sinirlendin? Yemin ederim hiçbir şey kastetmedim. Gülümsedim, sense ters ters baktın ve bir hışımla evden çıkıp beni onunla yalnız bıraktın.

Sonra geldin, bana su vermekte olan Amna ile otururken gördün beni. Ona anlatmış olduğun için her şeyi bildiğini söylemişti bana. Sana göz kulak olmamı da istedi çünkü her zaman Ayn el-Hilwe'den Şatilla'ya geleliyordu. Sana bakıp göz kırptım ve o günden sonra Amna'yı senin evinde görmedim. Yemin ederim hiçbir şey kastetmemiştim. Peki, bir şey kastettim. Şöyle bir bakıp düşünüldüğünde sen bir adamsın ve sinirlenmemelisin.

İnsanlar böyledir, Âdem'den beri böyle olmuştur. Tanrı ona huzur verir ve insanlar sevdiklerine ihanet eder, ihanet ederler ve pişman olurlar; onları sevdikleri için ihanet ederler, o zaman sorun ne?

Korkunç bir şey. Neden Amna'ya seni ziyaret etmeyi bırakmasını söyledin? Sana âşık olduğun için mi? Bilirim- âşık